

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Symbola Trinitatis, Id Est Trinitatis diversarum rerum, ex
Veteris ac Novi Testamenti Scripturis, Historijs &
exemplis; nec non congruentioribus rerum naturalium
similitudinibus conscripta ...**

Duplan, Theodore

Ruraemundae, 1663

Divisio Tertia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12221

DIVISIO TERTIA

Ex similitudinibus rerum naturalium

PRÆNOTATIO.

Quamquam omnes Creaturas a suo creatore infinitis dista-
 re parasangis, imo non magis umbram a corpore, nihil ab
 ente, finitum ab infinito dissidere compertum sit; innumera ta-
 men sunt, imo omnia creata ejusmodi, ut vestigium aliquod
 SSS. Trinitatis præ se, ac circumferre videantur. Hinc Inno-
 centius III. *myster. miss. lib. 2. cap. 42.* quoddam, inquit, in-
 creatæ Trinitatis vestigium relucet in omnibus creaturis, tam in
 Angelo quam in homine & in mundo. Nam ad Angelum in-
 quit Propheta Ezech. 28. tu signaculum similitudinis plenus sa-
 pientiæ, & perfectus decore. De homine dicit scriptura Gen. 1.
 fecit Deus hominem ad imaginem & similitudinem suam. De
 mundo dicit Apostolus Rom. 1. invisibilia Dei per ea quæ facta
 sunt a creaturâ mundi conspiciuntur intellecta. Quælibet autem
 trinitas, siue spiritualis in Angelo, siue corporalis in mundo, si-
 ve spiritualis & corporalis in homine, similitudinem quandam
 Divinæ Trinitatis ostendit, ipsius tamen similitudinis verita-
 tem non perficit. Deus enim est Spiritus increatus, immensus,
 incommutabilis; summè potens summè sapiens, summè bonus. In-
 creatus, quia non incepit in tempore vel ex tempore. Immensus,
 quia non circum scribitur loco. Incommutabilis, quia non varia-

D d

tur

in facto vel effectu. Summè potens, cui nihil est impossibile. Summè sapiens, cui nihil est ignorantia. Summè bonus, cui nihil est invidentia. A quo omnia sunt potenter creata, per quem omnia sunt sapienter formata, in quo omnia sunt diligenter conservata. Creata per potentiam, Patrem, causam efficientem. Formata per Sapientiam, Filium causam efficientem. Conservata, per Diligentiam, Spiritum S. Et ideo hanc æternam & individuam Trinitatem jure laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Collaudantque omnia creata reliqua. Impri-
 mis tamen homo singulare dictæ majestatis est opus. De quo Rupertus humana, inquit, creatura illud potissimum opus est, quod Beata Trinitas magnâ sibi dignatione divisit, ut Pater conderet, Filius redimeret, Spiritus S. igniret. Homo inquam factus est non solum ad imaginem & similitudinem SSS. Triadis, verum etiam super omnia ejus opera constitutus, ut cæteris rebus eminentior, quas sensu aut intellectu perciperet juxta Apost. Rom. 1. sui Creatoris redderetur memor, & ad grates tanto Benefactori, ter optimo, terque maximo jugiter persolendas excitaretur. Et sic est, quod undequaque (ut conformiter Gregorio Nazian. orat. 40. loquar) veritatis lumen seu potius Trinitatis irradiatum a scripturis, tum a mundo, tum a nobis ipsis. Eò videtur Divinæ providentiæ oculus collimasse, ut homo ex creaturis Deum ac Creatorem suum cognosceret, cognitumque amaret, eoque magis cognoscendum, quò magis amaret, eoque ardentius amandum, quò melius cognosceret. Vide prologium nostrum in initio circa finem. Hoc itaque sine nonnulla symbola de ipso homine,

qu

qui est imago Dei creata, & ijs, quæ ad venerationem & re-
verentiam unius ac Trini Dei, occulto naturæ caractere, ne taci-
to veluti monitu ipsum excitant, hac tertiâ & ultimâ divisione
adijciuntur.

SUBDIVISIO PRIMA

Trinitas diversorum, in ipso homine seu
creatâ Dei imagine, conscripta, & ad my-
sterium Divinæ Trinitatis
accommodata.

SYMBOLUM I.

Triplex creatura,

*Purè spiritualis, purè corporalis, mixta sicut homo, qui intel-
ligibilis & corporeæ naturæ est nexus, at que confinium.*

OMnia quæ finxit digessit limite certo,
Distinxitque suis dotibus alma Trias.

Arbitrij merito perstans in amore triumphat

Spiritus, & piceis mergitur osor aquis.

Corpora mundus amet, meliori sorte creatis

O homo! qui Trini factus imago Dei.

N. Imago Dei non est in solo viro, ut aliqui voluerunt, sed & in Angelo &
in feminâ: tam enim Eva, femine & omnes Angeli, quam Adam & viri
sunt creati ad imaginem Dei, ut fule docet S. Aug. 12. de Trin. cap. 7.

N. 2. Quomodo via Angelorum absoluta sit daobus instantibus vel operationibus; & post primum immediate, perseverantes in bono ad terminum beatitudinis pervenerint, mali e contra ad damnationem. Qualiter etiam suafore Lucifero mali peccarint superbiâ, quâ non voluerunt Dei imperio subesse, consequenter odio et invidiâ ob dominium Dei, & exaltationem naturæ humanæ: E contra boni meruerint: actibus bonis Duce Michaële, unde prælium illud spirituale ortum, de quo Apoc. 12. lege vel apud Valent. vel alios.

SYMBOLUM 2.

Tripliciter Deus est principium creaturarum potentiâ, sapientiâ, bonitate.

Cuncta potens Trias e nihili secrevit abyfso,
Cujus inexhaustâ fons Bonitate fluit.
Ideâ, quem mente gerit mox explicat, orbem,
Et patet Artificis tam sapientis opus.
Hoc infinitâ quâ condidit arte gubernat,
Et tua quò rectè mens operetur, agit.

N. Gen 1. habetur: dixitque Deus &c. Et facti sunt. Dixit ergo, dum euncta creavit, id est, in mente concepit, voluit decrevit & imperavit Deus, puta ipsa SSS. Trinitas, & facta sunt, Dei enim velle est facere, inquit Athan. ferm. 3. cont. Ari. Appropriatur tamen vox *dixit* Filio. Unde scriptura per Filium quasi per Verbum omnia esse condita saepe dicit, quia nimirum Filius est notionale & propriè dictum Verbum, & consequenter ipsi appropriatur sapientia, ars, idea; sicuti Patri potentia, Spiritui S. bonitas attribuitur. Unde nomen principij in divinis sumitur & personaliter, & essentialiter. Nam & Pater est principium Filij & Spiritus S. & Deus est principium creaturarum.

SYMBOLUM 3.

Tripliciter Deus est ubique juxta illud:

Enter, præfenter, Deus est & ubique potenter.

Regnat ubique Trias: suprema est Regia cœlo,
Possidet unâ undas jura dat Una stygi.

Quanta

Quanta Trium virtus; Unius quanta potestas!
 Impositum cunctis rebus habere pedem.
 Spes tibi nulla fugæ superest, circumspice; vultum
 Quo-te-cumque feras, cuncta (a) Tuentis habes,

(a) Hinc Homerus de Deo ita loquitur: est sol, qui omnia videt, & omnia audit. Et Æ-
 gy tii pingebant Deum quasi oculum baculo innixum ut significarent Dei omniscientiam;
 vel sceptrum habens in se oculum ut simul significarent Dominium. Et S. Aug. serm. 2. de
 temp.: oculos Dei universa cernentis non abdita locorum, non parietum septa secludunt:
 nec solum ei acta & cogitata sed & agenda & cogitanda sunt cognita. Ista est scientia
 summi Iudicis. Iste est tremendus aspectus &c. Semper ergo Dei meminere & mens tua ca-
 lum evadet, noster Pinch. ex S. Eph.

SYMBOLUM 4.

Tria in omni spirituali creaturâ,
 Natura, potentia, actus. Vel, ut habet Dion. cap. 11. De
 Cæl. Hierarchiâ, essentia, virtus, operatio.

P Rincipium motûs, nec non natura quietis,
 Cuilibet est enti scribit Aristoteles.

Principium est actûs naturæ innixa potestas;

(a) Pneumatis est Natus, principiumquè Pater.

Hinc natura fluit, virtus & agentis, & actus;

Est Trias omnigeni fons & origo boni.

(a) A Patre & Filio authoribus consistendus est Spiritus S. S. Hil. lib. 2. de Trinit.

SYMBOLUM 5.

Triples status felicitatis humanæ.

Innocentiæ, gratiæ, gloriæ. In singulis est cognitio SSS.
 Trin. sed non æquè perfecta.

I Nfontem elysijs ab origine collocat hortis
 Sancta Trias positâ cum pare, lege, par em.

Prô

Prò dolor ! exciderant fastu data iussa, caduntque ;

Sed tua cum lucro gratia Christe levat.

Ipsa Trias tandem (munus pensetur amore)

Humanæ mentis gloria summa datur.

N. Ex D. Tho. 22. q. 2. art. 7. & 8. quòd Adam in statu Innocentię, tamquam primus parens qui posteros instrueret ad vitam æternam, fidem habuerit mysteriorum Divinorũ specialiter Incarnationis ut ex verbis Adami Gen. 2. propter hoc relinquet homo Patrem &c. collatis cum C. 5. ad Eph. colligunt DD. accipiendo hoc de Christo relinquire Patrem & Matrem cælestem Jerusalem ut ad hæreat Ecclesię in terra; & consequenter SSS. Trinit. fides fuit. Quæ per Christum & Apostolos clarè est manifestata.

SYMBOLUM 6.

Triã genera animarum

Scil. Vegetativum, Sensitivum, rationale, quæ in homine sunt una anima.

PLanta quidem sensim crescens assurgit in auras,
Ipsa tamen sensu, notitiâque caret.

Et pariter vivunt, gaudent animalia sensu,

Ac quadam crassâ cognitione valent.

(a) Præter ea est homini concessum (b) mente valere,

Et Triadis vultu, post sua fata, frui

[a] Anima rationalis ut docet D. Tho. Quodl. 1. art. 6. continet inferiores, puta vegetativam & sensitivam. (b) Docet idem Doctor 1. p. q. 93. imaginem Dei reperiri in homine secundum mentem (per mentem intellige omnem illam partem, per quam homo excedit alias creaturas & que convenit homini ut homo est) quia homo sic representat & naturam, & personarum Trinitatem aliquâ similitudine. Naturam, in quantum Deum imitatur non solum in hoc quod est, & vivit, sed etiam quod intelligit: Trinitatem in quantum in eo reperitur processio verbi, processio amoris: atque ita principium verbi, verbum, amor.

SYMBOLUM 7.

Anima una in corpore uno, triplici loco situata.

Spiritus informet simplex ut corpus idemque,
Symbola vix Triadis commodiora dabis.

Affingas unam triplicato in corpore mentem,
Spiritus ast idem, non triplicatus erit.

Schemate sub simili nonnullus censuit Author;

Fulsit (a) Isaiaꝝ visio clara Dei.

[a] cap. 6.

SYMBOLUM 8.

Tres animæ potentiaꝝ

Memoria, intellectus, voluntas.

Index Ingeniti sit prima potentia Patris;
Altera sit Verbi quod Patris ore fluit.

Tertia vis animæ, sedes quæ substat amori,

Hæc Procedentis Flamini esto typus.

Effigies Triadis non est hac pulchrior ulla,

Prototypique capax hæc erit una sui.

N. 1. Ex D. Tho. 1. p. q. 93. imaginem Trinit. in animâ principaliter attendi secundum actus, prout scil. ex notitiâ format verbum, & ex hoc prorumpit in amorem. Trinitas enim personarum secundum actualem processionem Verbi & Amoris distinguitur. Ac proinde dum dicitur per memoriam, intellectum & voluntatem representari Trinitatem, actus principaliter sunt intelligendi. Non tamen ideo sequitur quod in pueris & dormientibus non sit imago Dei, quia sufficit, quod actus sint virtualiter in suo principio: nam secundariò & consequenter ratio imaginis attenditur secundum habitus & potentias.

N. 2. Triplex imago est in animâ humanâ. Prima in quantum naturaliter est apta ad intelligendum Deum, & vocatur creationis, vel etiam imago

naturæ, quia convenit homini secundum naturam, secundum quam creatus est homo. Altera est eadem anima quatenus per fidem & charitatem cognoscit & amat Deum supernaturaliter, & dicitur imago recreationis & gratiæ. Tertia est quatenus eadem anima per lumen gloriæ & charitatem Patris Deum perfectè cognoscit & amat, & est imago perfectionis. Prima convenit omni homini nec unquam per peccatum perditur. Secunda solis justis, quæ animâ peccante deperditur & per justificationem reparatur. Tertia solis beatis. Servit hæc distinctio ad intelligendum scripturas, & Patres, qui subinde diversimodè de hac imagine loquuntur.

SYMBOLUM 9.

Imaginem SSS. Trinitatis agnoscimus ex eo, quod sumus, & nos esse novimus, & nostrum esse ac nosse diligimus. S. Aug. lib. 11. de civit. cap. 26.

Scrutator Triadis cupidissimus Augustinus,
Exhibet ingenio Symbola digna suo.
Acceptum Ingenito quivis ferat esse parenti,
Esseque per Genitum me scio Nosse meum.
Esse bonum est, quadrat Divinæ legibus artis,
Et quod ametur opus, Flamen amoris habet.

N. Ex D. Tho. loc. cit. imaginem Dei maximè consistere in eo actu, quo mens nostra fertur, seu ferri nata est in Deum: sic enim imago est similis exemplari: quia Verbum Dei nascitur de Deo secundum notitiam sui ipsius, & Amor procedit a Deo seipsum amante.

SYMBOLUM 10.

Tria sunt juxta vulgi opinionem humanarum actionum principia, sensus, mens, appetitus; juxta veritatem autem tantum duo; mens & appetitus. Ex Arist. 6. Eth. c. 2. & Enchir. Eth. peripat. Exim. D. Ant. Dave S. Theol. Doct. Louan. & profess. publici & ordinarij moralis doctrinæ.

Pincipium triplex humanos elicit actus,
Meta tamen fieri posset, ut una trium.

Men-

Mentis luce, bonum proponitur; appetis illud,
 Prosequeris toto corde, fruique cupis.
 Lux fidei Triadem solùm proponit amandam,
 Est quod ames summum, quove fruarè, bonum.

SYMBOLUM 11.

Tres operationes intellectûs

simplicium apprehensio, compositio, Discursus.

Est tabulæ primùm mens nostra simillima rasæ,
 Nulla rei species, nullus inestque color.
 Mox subit ens simplex; varijs dêin aucta figuris,
 Quæ disjuncta unit; colligit inde sequens.
 Esse Dei simplex puro signatur ab actu,
 Tres quoque Personas actio trina refert.

N. Homo intelligendo fit quasi omnia, ut ait Arist. 3. de An. quia omnium rerum imagines & simulacra in phantasiâ & mente sibi efformat. In quo etiam quamdam Dei similitudinem representat.

SYMBOLUM 12.

Tres hominis appetitus.

Rationalis, & Duo sensitivi, concupiscibilis, & irascibilis.

Bonum enim, quod est obiectum appetitûs; vel apprehenditur per intellectum & est appetitus rationalis; vel per sensum in quantum conveniens, sensuque delectabile, & est concupiscibilis; vel ut arduum, & licet non sit delectabile secundum sensum, tamen conveniens secundum aliquam commoditatem, & est irascibilis.

Unus est animæ triplex selecta cupido,
 At ratio summum regia c ulmen habet,

E e

Ira ve

Irave quâ justâ forvescunt pectora bile.

(a) Ardua moliri pro Deitate velis.

Nata cupido animis Triadis flagrabit amore,

Et desiderijs sit scopus ille suis.

(a) Socrus est anima dicere: sufficit mihi si salveris ad coelum per veniam. Quisque enim cenari debet ut in caelo sit primus, primumque ibidem referat bravium, quod ardua conantibus & heroicè certantibus dabitur. Ex Chryf.

SYMBOLUM 13.

Tres in homine spiritus,

Naturalis; vitalis, qui residet in corde quod est fons vitæ, cuius est mediantibus his spiritibus per totum corpus calorem naturalem distribuere; animalis qui residet in cerebro & inde diffunditur per totum corpus, necessarius sensationibus & virtuti progressivæ.

Spiritus ille prior viventis prima facultas;
Alter vivifico semine, corde sedet;

Vis motiva subest, & agendi corpora virtus:

Spiritus ille triplex, unicus alma Trias,

Nam Trias est, nos unde fumus, quâ vivimus, ad quam

Tendimus, a vitæ fine, suprema quies.

Quare B. Greg. Nazian. non tam sepe spiritum ducere quam Dei meminisse oportet, imò, si dici hoc potest, aliud nihil quam hoc faciendum. Nimirum, quia & respiratio, & vita ipsa, perpetuum Dei beneficium est.

SYMBOLUM 14.

Tres principes corporis partes penes medicos, Caput,
Cor, Jecur.

N. Quantum ad corpus, homo non est imago Dei, nisi forte late sumatur; sed habet similitudinem vestigij, sicut alia creaturae: neque etiam secundum corpus praecellit omnibus alijs creaturis; quamvis dici possit solum corpus majorem similitudinem esse juxta quod Ovid. canit 1. Metam.

Pronaque cum spectent animalia caetera terram,

Os homini sublime dedit, caelumque videre

Iussit, & erectos ad sidera tollere vultus &c.

Hae enim figura, est quaedam mentis in homine imago, quae etiam hominem monet quod caelo natus sit; & ab hoc si aberraret, satius non homo fuisset. Hic ergo merito omni homini est stimulus ad vitam Sanctam & puram, dum secum; cur animam rationalem & immortalem acceperit, cur recta sit statura & caelum sufficiat, non autem pronae & prostratae, & ut, pecora in terram, cogitat.

E Minet arrectum cerebri, caput, inclyta sedes;
Ceum caput est Triadis principiumque Pater.

Cor vitae fons est, vitae tibi Fons & Origo

(a) In medio est oriens, in medio moriens.

Et jecur ardescens Divinum signat Amorem:

En tribus est membris Sancta notata Trias.

(a) Operatus est salutem in medio terra. psal. 73. Hinc S. Aug. toto vobis figatur in corde, qui pro vobis fixus est in Caelo. lib. de S. Virg. cap. 55.

Item in medio pecudum nascitur, in medio larronum denascitur. Vide pag. 77.

SYM-

(185)

SYMBOLUM 15.

Cor hominis Trigonum.

Humano si quanta petis sit corde cupido,
Sidereos orbis volve, solique globum.
Cor licet exiguae sit carnea portio molis,
Vim tamen immensam, nec leve pondus habet.
Non capitur caelis humana cupido, Trigonum
Sola Trias nostrum cor satiare potest.

N. SSS. Trinitatis fides commendatur in eo: diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, ex tota anima & ex tota virtute: quasi diligere ex corde, sit diligere ex tota memoria quae Patri adscribitur; ex tota anima, sit ex toto intellectu qui filio datur; ex tota fortitudine, sit ex tota voluntate, quae Spiritui S. accommodatur. Raban. in Deut. 6.

SYMBOLUM 16.

Tres digitorum articuli.

Silubet en digito Triadem monstrare licebit;
Tres sunt in digito quolibet articuli.
Si dubites, crepitus digitorum consule, membrum
Quodlibet ad libitum tres digitale dabit.
Quot digitos igitur dextram laevamque recenset,
Tot sunt ante oculos symbola clara tuos.

SYMBOLUM 17.

Tribus ossiculis stipatur organum auditus seu tympanum quorum unum incudis, alterum malleoli, tertium stapedae figuram refert.

Monstravi digito nunc auribus excipe, praestans
Arcanae Triadis symbolon, auris habet.

Stipari

Stipari officulis auditûs organa ternis,
 Quisque machaoniâ, qui valet arte, docet.
 Nempè palam Triadis quoniam mysteria Doctor
 Explicat, hanc vulgus percipit aure fidem.

SYMBOLUM 18.

Triplex hominis ætas.

Crescens, media, deficiens.

Non immota manet, crescit, stat, deficit ætas,
 (a) Ad metam gradibus labitur hisce tribus.
 Maturo liberes animo, quo tramite pergas
 Præfixam ad metam, quam tua tela petant.
 Dum crescit, dum stare putas, dum labitur ævum;
 Tuta tibi ac felix meta sit una Trias.

(a) Quid aliud est vita quam cursus ad mortem inquit S. Aug. Præsens vita magis mors est quam vita, quia consistit in corruptione, fluxu & refluxu. Theoph. A. tumulo tumultum peto. Nazianz. Quotidie demitur aliqua pars vitæ, & tum quoque cum crescimus vitæ decrevit; hunc quem agimus diem, cum morte dividimus: mox ut in vitam ingredimur, statim alia porta exire incipimus. Seneca epist. 59. Ite nunc mortales, opes, honores, prædia accumulate, cras morituri dicit noster Pincharius. Plures corporis humani Trinitates reperire est apud Bedam de nativitate infantium. Ubi etiam tres dies & noctes addit scilicet 6. Kal. Feb. & 3. Kal. & idus Feb. in quibus si vir natus fuerit, corpus ejus sine dubio integrum manere dicit: cujus mysterium mirabile est valde. Quid resti subsit, nescio.

SUB

SUBDIVISIO SECUNDA.

Trinitas diverfarum rerum ex scientijs
vel sapientiâ creatâ conscripta, & ad
Divinæ Trinitatis mysterium
accommodata.

PRÆNOTATIO.

Nihil est, per quod magis Dijs assimilemur, quàm per scire, inquit Cicero. Et Horatius loquens de Deo sic fatur:
Vnde nil majus generatur ipso
Nec viget quicquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit

Pallas honores.

Hinc Angeli, Deo proximi, pollent intellectu, & vocantur intelligentiæ. Hinc etiam homines naturali appetitu (ut inquit Aristoteles) scire desiderant. Sicut aves ad volandum, equi ad cursum, ad sævitiam feræ gignuntur, ita nobis propria est mentis agitatio & solertia, unde origo animi cælestis creditur: hebetes verò & indocti, non tam secundum naturam homines eduntur, quàm prodigiosa sunt corpora, & monstri insignia, dicit Quint. lib. 1. Instit. Hinc etiam prima Dei perfectio homini imitabilis, seu potius appetibilis Gen. 3. est Scientia Dei: quæ est in ipso Deo perfectissimè. Hanc autem nominamus, cognitionem omnium certam & evidentem; quæ in Deo non est

qua-

qualitas, vel habitus, prout in nobis, sed est ipsa Divina substantia, sicut & reliquæ ipsius perfectiones. Lege D. Tho. 1. p. q. 14.

SYMBOLUM 1.

Scientia triplex, alia Theoretica, alia Practica, alia Mixta.

Mentalis Speculum doctrinæ objecta figurant,
Hoc sine labe vides, hæc sine mole capis.

Illarum scopus est mera contemplatio rerum;

Est opere, est usu practica nota suo.

Si mixta simul in Triadis vertantur honorem,

Quod speculetur, habet mens, quod agatve, manus.

SYMBOLUM 2.

*Theologia triplex juxta triplicem modum tractandi de Deo;
Scholastica, Moralis, Positiva.*

In tres dividitur divina scientia partes:

(a) Prima docet Triadem, cunctaque, more Scholæ.

Discutit humanos actus (b) pars altera, quantum

In virtute decor sit, vitioque probrum.

(c) Tertia Scripturæ, Patrumque oracula monstrans,

Hæresin a verâ Religione secat.

(a) Scholastica dicitur quod methodice & quasi more dialectico, ad disciplinam magis accommodato, doctrinam prosequatur. (b) Moralis dicitur quod ea quæ ad mores & conscientiam pertinent, tractet. (c) Positiva quæ S. Scripturam explicat vel ex Sermone contextu, vel vocum proprietate, vel SS. PP. Tres autem sunt Scripturæ sensus; literalis, moralis, mysticus.

N. Triplex genus Theologiæ fuisse antiquitati cognitum testatur S. Aug. lib. 6. de civ. cap. 5. scil. Fabulosum, quod Poëtæ tractaverunt: Naturale, quod Philosophi: Civile quod Sacerdotes. Sed Ecclesiasticorum Scriptorum usu ea sola doctrina vocatur Theologia, quæ divinæ ac supernaturali revelatio ni innixa, Deum & quæ Dei sunt, considerat.

SYM-

SYMBOLUM 3.

Tres partes summæ D. Thomæ Aquinatis.

Nota. Tres reductores in methodum S. Theologiæ refert Sylvius 1. p. q. 1. scil. Ioannem Damasc. Petrum Lombardum, qui vulgò magister sententiarum dicitur, & Doctorem Ang. per quem S. Tho. intelligitur: & de ejus methodo sive summâ est hic sermo.

Sphœra velut siculi cęlestis summa theatri,
Tres capiunt Thomę dogmata Summa Tomi.
Primus habet Triadem, quæ condidit & Trias ipsa;
Tenditur ad Triadem, quâ Tomus alter, habet.
Tertius Authoris vitæ, vitamque, necemque;
Et septena pio quę Sacra fonte fluunt.

N. Tria sunt, quę nobis proponit S. Theologia in Deo mundo maximè admiranda, scil. Potentia, Sapientia, Nobilitas. Quę tria a Deo sunt neglecta in vocatione hominum ad fidem, justiciam, salutem. Et contrà tria prædictis contraria sunt a Deo electa impotentia, insipientia, ignobilitas. Ita quidam interpres in illud Apost. quę sunt stulta elegit Deus &c. 1. cor. 1.

SYMBOLUM 4.

Triplex Philosophia,

Logica, Physica, Ethica. Ex S. Aug. tom. 5. fol. 97. seu ut alij: Rationalis, Naturalis, Moral.

(a) **Q**uot gremio logice Triadis mysteria condis?
Clavis es, immensæ quâ referantur opes.
Naturæ doctrina sinu quot symbola promis?
Clariùs ad Triadem condita pandis iter.

-MY

Tertia

Tertia visendæ Triadi propiora ministrat

Dogmata, formandis moribus apta docet.

(a) In logica plurima tria sunt videl. tres modi sciendi, definitio, divisio argumentatio. Trias in qualibet propositione, subjectum, copula, predicatum. Plura alia vide infra symb. 15.

SYMBOLUM 5.

Scientiam juris partitur Ulpianus in Ius Naturale, Gentium, Civile.

Iustitiæ rectrix & primi Juris origo

Sunt tua jura Trias, Juris & una tui.

Mortales primùm ratione rescindere lites,

Jus unum genti cūlibet esse jubes.

Discordes cordi est jungat concordia cives,

A folio manant civica jura tuo.

SYMBOLUM 6.

Triples medicina,

Chirurgica, Pharmatica, Diætica.

Quin etiam Triadi clarissima Symbola defert

Ars vitæ lentas addere docta moras.

Aut tardare dies victûs moderamine novit;

Arteque fatalis tendere fila coli;

Docta juvatque manus: Triadis sed ferre salutem

Unius est; Parcis ponere jura tribus.

SYMBOLUM 7.

Tres principiores scientiæ Mathematicæ.

Astrologia, Geometria, Arithmetica.

Astra prior spectat, cælosque, supremus ut orbis

Corripiat motu sidera fixa suo.

F f

Que

Quæ patet immensus tellus latissima campis,
Subdita mentoris legibus ipsa jacet.

Tertia quæ numeris gaudet, veneratur, & artis
Reginam Triadem computat esse suæ.

SYMBOLUM 8.

Triplex Grammatica,
*Rectè loquendi scientia, Poëtarum enarratio, Historiarum cog-
nitio.*

ARs benè, Sancta Trias, tradens elementa loquendi,
Expolit in laudes ora pusilla tuas.

Progressu majora parans conamina laudum,
In medijs vaturn velificatur aquis.

Perlegit historias, quas dum complectitur omnes,
Suspicit imperij plurima facta tui.

*S. Aug. lib. 18. de civ. c. 14. meminit trium Poëtarum Theologorum, quorum nomina
Orpheus, Muscus, Linus, qui ita dicebantur quod Deos carnibus colerent.*

SYMBOLUM 9.

*Musica, seu ars benè modulandi, versatur in tribus: Numeris,
Vocibus, Modis. Cic. de Orat. lib. 1. vel ut alij: in figurâ,
tempore, mensurâ. Et est triplex: instrumentalis, metrica,
& instrumentorum, ac metri Iudex. Vel alia Harmonica,
alia Metrica, alia Rithmica est. Vide Virg. Polyd. de
rer. inu. l. 1. c. 14.*

BIs ternis sinuosa notis variata tonisve.

Suavè fluens (a) Triadem musica tota sonat.
Organa quæ tangit, procudit & altera versus,
Tertia discernens organa, metra, fonos.

O Philomusa phalanx Triadem concentibus effer

In numeris ; numeris , vocibus , atque modis.

(a) In musica tam practica quam theoretica ternarius numerus frequentissime sua loca habet. Quomodo hoc ab ineffabili Trinitate , qua cuncta condidit , proveniat , ne ab ea musica recedat ; vide apud Ven. Bed. in Musica quadrata seu mensurat a circa initium. Ubi etiam Musicorum & Cantorum distantiam allegat. Hi enim dicunt ; illi sciunt que componit musica : Nam qui canit quod non sapit , dicitur bestia. Juxta versusum : Bestia , non cantor , qui non canit arte , sed usu ; verum cantorem facit ars , sed non documentum Musica dicitur a Musis , que secundum fabulam dicuntur filie Jovis. Hac & plura alia lectu grata Beda loc. cit.

SYMBOLUM 10.

Tres formæ regiminis.

Monarchia , Aristocratia , Democratia.

UNicus aut princeps , aut nobilis ordo Virorum
Imperat ; aut clavum turbida turba tenet.

Prima tenet primas , quæ proxima forma secundas ,

(a) Postremas pejus quæ moderamen habet.

Summa Gubernatrix totius , & Unica mundi ,

Cælicolûm Rectrix terrigenûmque Trias.

(a) Juxta illud :

Multorum Imperium multa est confusio semper ,
Multi sunt damno Domini. Rex unicus esto.

SYMBOLUM 11.

Tres personæ in Legitimo Judicio.

Actor , Iudex , Reus.

Iudicio quovis personas aspice ternas ;

Accusatoris ; Judicis , atque rei.

Actor erit summæ , Genitor qui præsidet , arci ,

Judex , qui Judæ judicium subjicit.

F f 2

Spiritus

Spiritus amborum qui labe remotus ab omni,
Arcet ab æterni liminis arce reos.

• SYMBOLUM 12.

Prudentia tribus constat,
Memoriâ præteritorum, Intelligentiâ præsentium, Provi-
dentia futurorum.

Divina radius quidam est Prudentia lucis,
Ternaque discreti temporis acta videt.
Præteriti memor est, noscit præsentia, mensque
Nostra futurorum præscia, tela cavet.

Præteritum Triadi nihil est, nil estque futurum,

(a) At simul est præsens quod fuit, est, & erit.

(a) Pervigil Dei oculus simplici intuitu præterita, præsentia, futura præsentialiter cog-
noscit, inquit Damasc.

SYMBOLUM 13.

Tres virtutes adjunctæ prudentiæ

Eubulia .i. optima deliberandi ratio. Synesis .i. perspicientia in
judicando seu conscientia. Gnome sive iudicium rectum æquum
& boni viri.

Cerne clientelam famulantum ut turba sequatur

Ceu Domine triplex obsequiosa sue.

Consilij stat præsto bonis Eubulia: Judex

Est Synesis recti conscia mensque mali.

Prudenti fluit ore frequens sententia: rivos

Quis neget hos Trini fonte salire Dei?

Audi hic Hesiodum, sic dicentem.

Optimus ille quidem est ex sese qui omnia novit:

Est bonus ille etiam, qui paret recta monenti:

At qui mentis inops aliorum audire recusat

Consilia, hic malus est, telluris inutile pondus.

SYM-

SYMBOLUM 14.

Triplex abstractio, penes Philosophos a materiâ sensibili singulari tantùm, sensibili communi, & intelligibili.

QUò sedeant animis, subeantque cubilia mentis
Res, quæ mole gravant, materiâ que valent;

(a) Præscindis primùm subjectos sensibus orbes,

(b) Et commune dein sensile ab ente secas.

(c) Nunc utrumque simul Triadis mens æstuet igne,

Ac superos, terræ libera mole, petat.

(a) Ut Physicus. (b) Mathematicus (c) Metaphysicus & Logicus.

SYMBOLUM 15.

Tres Syllogismi propositiones:

Propositio vel sumptum, assumptum sive assumptio, conclusio.

Vel ut alij, major, minor, conclusio.

OLogice! quot, quanta sinu mysteria condis?

Clave tua Trini panditur arca Dei.

Propositum caput est; Assumptum gignitur ipso,

Inde necesse trahi cernis utroque Sequens.

Prima Patrem signat, Patrisquæ resultat imago,

Tertiâ, procedens Numen utroque, notat.

Sunt & alia plura tria in Logicâ, ut differentia & identitas generica, specifica, numerica. Item differentia alia communis, alia propria, alia propriissima. Tres modi simul. Tres propositionum differentia, triplex materia propositionum. Tres species propositionis hypotheticæ &c.

SYMBOLUM 16.

Tres termini Syllogismi.

Majus extremum, minus extremum, medium.

(a) **E**Xtremum majus supremum denoto Patrem
In Verbo omnigenum qui fabre fecit opus.

(b) Quid

(b) Quid minus extremum? Natum sub carne minorem,
Subditus est Matri: par Deitate Patri.

(c) Quid medium? Patris ac Nati Spiramen amoris,
Quod nexum reliquis neclit utrumque sibi.

(a) Est terminus qui cum medio in majore sumitur. (b) Qui in minori cum medio sumitur. (c) Est terminus, per quem extrema in conclusione connectuntur.

SYMBOLUM 17.

Tres figure, Syllogisticae. Prima, Secunda, Tertia.

Ter geminis Logicus non differit ab sique figuris,
Segregat a verâ dogmata falsa fide.

Clavibus his adiuta tribus mens abdita pandit,
Et tenebris mixtum dissipat omne genus.

Clarescunt artes; naturæ arcana patescunt;

Ad Triadem penetrans, his referatur, iter.

Sunt quoque tria instrumenta quibus syllogismi imperfecti ad perfectos reducuntur. Item ad demonstrationem tria requiruntur. Primum, genus subjectum. Secundum, affectiones seu propriae passionis. Tertium, principia. vide plura similia apud Dialecticos.

SYMBOLUM 18.

*Tria causarum genera penes Rhetores,
Demonstrativum, Deliberativum, Iudiciale.*

Rhetoris est munus vel tollere laudibus acta,
Personas, & res; vel cumulare probris.

Virtutum stimulos figit, dat frena malignis,
Æquâ decernit lege cuique suum.

(a) Ad laudem & cultum Triadis si pectora flectis,
Dicendi præstans arte magister eris.

(a) Ordo optimus incepti & sermonis & operis est, a Deo incipere, & in Deum dirigere, ut Deo dicamus: a te principium tibi desinet. Greg. Nazian. in Apolog.

SYM-

SYMBOLUM 19.

Tres personæ penes Grammaticos.

Personas numerat Triadis sub imagine ternas,
Grammata, dum primùm turba tenella, legit.

Arcanum Triados primis inculpitur annis,
Nempè puer seris, quod veneretur, habet.

Suge puer Triadem nutricis ab ubere, vite

Quæ tibi causa brevis, vita perennis erit.

Nota. Tria sunt vitia apud Rhetores & grammaticos, esse barbarum, obscurum, inordinatum. Tres e contra virtutes, esse emendatum, dilucidum, ornatum. Ita Diomedes grammaticus & Fabius.

SYMB. 20. de eodem

Ego, tu, ille,

Personas tres Grammatici numerare soletis;
Tres, puto, Personas in Deitate docent.

Qui Pater est (a) *Ego* sum qui sum dixisse fatendum est,

Tuque (b) fede a dextris, Nate coæve, meis,

Ordine Melchisedech *Tu* diceris esse sacerdos;

Omneque vos verum Spiritus (c) *Ille* docet.

[a] Exod 3. [b] psal. 105. Ubi nota esse heresin anthropomorphitarum dicentium: Deum corporeum esse, & Filium corporaliter sedere ad dexteram Patris. Sedere autem est, habitare vel esse in gloria Dei, dicit S. Aug. Et dextera Filij non opponitur loco medio Patris, sed iustro: ad sinistram enim est Spiritus S. qui a Patre & Filio procedit. Nec est hic ordo dignitatis, sed processionis, qui solus in divinis est. Aut potius ad sinistram sunt alij Sancti minores. Iste ac alij modi explicandi adferuntur a Comment. in psal. 105. & ad Coloss. 3. [c] Ioan 15.

De scientijs finis esto. Quædam alia sequenti sub divisioni reservantur. Pro coronide hic annotare serviat; optimam de Trinitate scientiam esse eam: Renovamini spiritu mentis vestræ, & induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitiâ & sanctitate veritatis. Eph. 4. & cum Poëta parumper variato de hac scientiâ dico:

Si

Si Triadem nescis nil est si cætera nescis,
 Si Triadem nescis, nil est si cætera nescis.

Unde S. Chryf. hom. 10. in Marc. sic loquitur: ego omne, quod intelligo, sine Christo & Spiritu S. & Patre nolo intelligere: nisi intellexero in Trinitate, quæ me salvavit, dulce mihi non est, quod intelligo. Et rursus Poëta;

Quidquid, amore carens, mundi capit ambitus hujus

Si scirem; ante Deum non nisi stercus ero.

Nec faciunt quemquam sublimia verba beatum,

Gratus quis solâ fit pietate Deo.

Elato astrologo lustranti sidera, simplex

Rusticus est melior, Numina qui metuit.

Judicium gravius, fueris quò doctior ipse

Excipies; pietas si tibi defuerit.

Hæc modesto, simplici ac Sancto stylo, ac plura similia vide apud nostrum Herm. Woestenraedt lib. 1. de Imit. Christi, carmine reddito, cap. 1. & 2. quem edidit anno 1623. postea domus Leodiensis Prior factus. In quo officio aliud edidit opus de 42. mansionibus Israeliticis, seu 42. Vijs ad cælum, opus ter pium, juxtaque egregiè doctum. Item lege Nostrum P. Dardejum in suis Poëmatibus editis Leodij. Anno 1632.

SUBDIVISIO TERTIA.

Trinitas diversorum ex vestigijs propriè,
Dei, id est, alijs naturalibus conscrip-
ta & ad SSS. Trinitatis myste-
rium accommodata.

PRÆNOTATIO.

TRia in magno hujus mundi opere cogitare debemus; quis il-
lum fecerit, per quid fecerit, quare fecerit, inquit S. Aug.
in sent. sent. 141. Dixit Deus fiat lux & facta est lux: &
vidit Deus lucem quod bona esset. Nec author excellentior est
Deo, nec ars efficacior est Dei Verbo, nec causa melior est, quàm
ut bonum creetur a Bono. Et S. Bern. serm. 3. de Pent. poten-
tissimè, inquit, ex nihilo omnia, sapientissimè pulchra, benignissimè
utilia sunt creata. Et ideo S. Antonius cuidam roganti quomoda
in eremo sine libris vivere posset, respondit. Meus liber, o Philo-
sophe, est natura rerum a Deo conditarum, quæ quotiescumque
mibi libuerit, libros ipsius Dei ad legendum suppeditat: omnes
enim creaturæ (etiam præter homines & Angelos) licet non
sint imago propriè, sunt tamen vestigium quoddam Dei, repræ-
sentantes Deum, sicut causam effectus; & consideranti earum
naturam, actionem, dispositionem, determinationem, mirabilem
omnium inter se consociationem & ordinem, non solum videt eas
Divinâ ratione & sapientiâ conditas esse, & conservari; ve-

rùm etiam obscuram aliquam imaginem, seu potius vestigium
Divinæ Triadis invenit. Prout sequentibus manifestum magis
reddetur.

SYMBOLUM 1.

*Tria in omni actione Physicâ, Agens principale, instrumentum
conjunctum, & separatum.*

FInge ter augustæ depingi Virginis ora
Forfan Apellæâ, vel meliore manu.
Est princeps hic pictor Agens, artisque perita
Juncta manus, calami munere tangit opus.
Sola boni princeps operis Trias, atque magistra est;
Sis homo ceu calamus, vel quali juncta manus.

SYMB. 2. de eodem

Indolis ingenuæ tria quæque scientia præfert,
Et tria servili qualibet arte vides.

Humano princeps operans in quolibet actu est,

(a) Omnigeni est operis causa suprema Trias.

Proxima cunctorum sunt instrumenta laborum,

Sunt etiam doctis dicta Remota sophis.

(a) Communia totius Trinitatis sunt omnia creabilia, dicit D. Dion. cap. 2. de divinis
nominibus.

SYMBOLUM 3.

*Tria sunt omnia: & ipsum Ter in omnem partem se effundit.
Arist. lib. 1. de cælo & mundo.*

Magnus Aristoteles, tria sunt, ait, omnia: constant
Principio, medio, fineque cuncta suo.

Ju-

Judice me, potius dixiffes: omnia tres sunt;
Omnia namque suo continet ente Trias.

(a) Omnia promanant tribus his, tribus omnia subsunt,
Omnia principio fineque cuncta beat.

[a] Cujuslibet naturæ Creator est Deus, id est ipsa Trinitas, Pater & Filius & Spiritus
S. Aug. l. 9. de Gen. ad lit. cap. 15.

SYMBOLUM 4.

Quidquid fit, fit vel a naturâ, vel ab arte, vel a casu dicit
Arist.

Quot rerum natura parens operumque ministra?
Causa sed illius prima, suprema Trias.

Artifici spectas quot concinnata labore?

Artibus omnigenis semen at illa dedit.

Plurima fortuitò fiunt, vel præter agentis

Intentum, Triadis non fine mente cadunt.

SYMBOLUM 5.

Tria in quolibet Artifice,

Natura, Doctrina, Usus. Aug. tom. 5. fol. 97. vel Ingenium,
scientia, fructus.

Fœcundas Triadis fingit natura figuras,
Dædaleæ fingunt & sua signa manus.

Ingenio cuivis operi est opus, inde magistrâ

Polleat arte labor, conferet usus opes.

Cernis ut occultâ fabricator imagine, summæ

Artifici Triadi seruiat, artis opus.

SYMBOLUM 6.

Tria in corporali creaturâ , Materia , Forma , Proprietas .

Angelus archetypus Triadis præfulget olympo,
 Archetypus terris , est micro-cosmus , homo.
 Quin & res reliquæ referunt vestigia Trini
 Materiâ , Formâ , Proprietate, Dei.
 Sic Trias ens simplex se sub velamine nobis
 Hic cognoscendam præbet ubique Tribus.

SYMBOLUM 7.

Tria principia naturalia in fieri , Materia , forma , privatio .

Factarum tria traduntur primordia rerum ;
 E nihilo , primùm condita materies.
 Moxquè secuturam præjens privatio formam,
 Tamquam majori cedere nata locum.
 Influxu Triadis (a) subjecto ritè parato ,
 Entibus a reliquis forma sequestra datur.

(a) Insinuatur animam rationalem qua est forma spiritualis per se subsistens non fieri per traducem, nec educi de potentiâ materiæ sed a solo Deo creari & corpori disposito infundi.

SYMBOLUM 8.

Tria sunt in composito , in facto esse ,

Materia , forma , Unio .

Naturæ referans arcana scientia, monstrat
 Hanc Triadem, ut Matrem, filia grata, suam.
 Compositi structura tribus coalescit in unum ,
 Materie, formâ, nexus utramque ligat.
 Materies Pater est, Patrisque simillima forma
 Filius , amborum forte ligamen Amor.

SYM-

SYMBOLUM 9.

Tres entis proprietates,

Vnum, Verum, bonum.

(a) **Q**uidquid ab immensâ Triadis bonitate creatum,
 Est unum, verum, vim bonitatis habet.
 Est magis Una Trias, Vera, & bonitatis origo,
 Entia quæ triplici proprietate beat.
 Cuncta creata fluunt summæ Deitatis ab Ente,
 Ad Triadem refluunt, sicut ad æquor, aquæ.

(a) *Quicquid fecisti domine, vidisti quod bonum esset. Sed quantum est ad te totius boni bonum, bonum simpliciter & totius boni? quod nomen, ut asserit Dion. de Div. nom. cap. 4. Theologi ex omnibus tibi Deo peculiariter applicant, ipsam tuam substantiam bonitatem appellantes.*

SYMBOLUM 10.

Tres gradus entis,

Esse, vivere, Intelligere.

E Nihilo quæcumque Trias diffudit in orbem,
 Aut sunt aut vivunt, aut ratione valent.
 Sunt lapides, simul at vivunt animalia sensus
 Nacta; genus vitæ vilius arbor habet.
 Dignius his animal, summoque propinquius Enti
 Natus homo, Triadis fit ratione capax.

SYMB. 11. de eodem

Mortales; quo fine sumus, spe quæve creati?
 Vita datur brutis, ingeniumque mihi.
 Esse diu superesse solo natura negavit,
 Esse Deus lapidi, vivere datque feris;

Aft

Ast homini ratione regi, Triademque tueri ;
 Quid melius possit , nobilisque dari ?

*Inter gradus essendi supereminet intellectivus, quo nobilior dari non potest, utpote Deo
 conveniens.*

SYMBOLUM 12.

*Triples animæ vegetativæ operatio, Generatio, Nutritio, Aug-
 mentatio.*

ICona spectastis Triados, rationis in arce ;
 En animæ triplex inferioris opus.
 Hæc vivens generat , genitum post nutrit & auget ,
 Incrementa addens partibus æqua suis.
 Tu Pater es Generans , das incrementa bonorum
 Spiritus alme , tuo Corpore Nate nutris.

SYMBOLUM 13.

Bonum consistit in tribus ,
Modo , specie , ordine.

ESt a Patre modus, species ab imagine Patris ,
 Ordo sed a Sancto Flamme flante datur.
 Absque modo, specieque, bonum, seu ordine, nullum est
 Mensurâ, numero, pondere constat idem.
ATriade omne bonum manat ; quo fonte , creati
 Modus , ac species, & fluit ; ordo , boni.

*Beda Rom. 11. Omnia autem quæ arte Divinâ facta sunt & unitatem quam-
 dam in se ostendunt, & speciem, & ordinem. Oportet igitur ut Creatorem
 per ea, quæ facta sunt, intellectum conspicientes, Trinitatem intelligamus,
 cujus in creaturâ, quomodo dignum est, apparet vestigium.*

SYMBOLUM 14.

Triplex bonum.

Honestum, utile, delectabile.

Quem tangit virtutis honos, rectique cupido,
Utilitatis habet, lætitiæque fatis.

Utile nec mundum, nec delectabile carnem

Exfariat, recti pax ab amore venit.

Est Trias utilitas satians, est vera voluptas;

Ad quam virtutis semita sternit iter.

SYMBOLUM 15.

Tres corporum dimensiones,

Longitudo, latitudo, spissitudo; seu, linea, superficies, corpus.

Linea quid signat? Triadem notat esse perennem,
Quis neget hanc longam? sine modoque caret.

Inde superficies spatij extensa per amplis,

Quàm latè Triadis regna beata patent?

Corpus at immensæ Triadis portendit abyssum,

Absque ullo est fundo, tota profunda Trias.

Unde Job cap. 11. Excelsior calo est, & quid facies? profundior inferno, & unde cognosces? longior terra mensura ejus & latior mari. Empedocles rogatus quid Deus esset, respondit: est circulus, cujus centrum est ubique, circumferentia nusquam.

SYMBOLUM 16.

Triplex machina mundi.

Aspicis ut medio libretur in aëre tellus,
Ac immota sui jussa Parentis agit.

(a) Utque sui cælum peragit mandata Tonantis,

Quod rapido, præceps spiritus, orbe rotat.

Æquor

Æquor agitque suos servato limite fluctus ;
Sic Triadi paret machina lecta triplex.

(a) Illud diligentissime perpendo si ea qua inanimata sunt nec ullâ mercede potentur, ita legem tuam servant, quam posuisti eis, quid mihi faciendum, qui excellentiori modo tibi servo, nec in vacuum aut gratis, sed ad caelestia vocor dicit quidam vir pius. In psal. 118.

SYMBOLUM 17.

Tres distinctæ aëris regiones.

IN superis varias Triadis perpende figuras,
Nec pariunt modicas in feriora notas.
Aëris est regio triplex, quæ proxima cælo,
Altera quæ medio est; proxima terna solo.
Ipsa Trias summâ cæli regione paravit,
Tot gradibus ternis ad sua regna viam.

SYMBOLUM 18.

Tres terræ Zonæ,

Torrida, frigida, temperata.

TRES Trias in terris, quæ temperat omnia, Zonas
Condedit haud ullâ conditione pares.
Horrendo riget una gelu, torretur ab æstu
Altera, temperie gratior illa magis.
Ure Trias quemvis æstuque geluque malorum,
Solari solita es, temperiemquè dare.

SYMBOLUM 19.

Tria in sole,

Lux, radius, calor.

SUspice flagrantem cælos qui circuit orbem,
Hic Pater est lucis, lux radiumque parit.

Cum

Cum radio spirat lux ipsa reflexa calorem ,

Quo foetam segetem foeta rependat humus.

In Triadis partu lumen de lumine fulget:

Hinc calor emanat, Spiritus, ignis, amor.

Ex Boëtio addo: Deus quæ sunt, quæque fuerunt, uno mentis cernit
in istu, quem, quia respicit omnia solus, verum possis dicere solem.

SYMBOLUM 20.

Ignis in tribus potissimum locis.

Vis ardens est Sancta Trias, quæ corda calescunt,

Ignea ter geminis sunt elementa locis.

Fulget in æthereâ statione serenior ignis,

Terra suis ignes usibus omnis habet.

Ad Triadem commonstrat iter vis excita sursum,

Ultrices flammæ inferus orbis habet.

N. Ignis aptè significat Divinitatem, ideoque in ejus specie Deus sæpe apparuit. Primò quia est elementum subtilissimum; Deus autem est spiritus purissimus. Secundò quia ignis est lucidissimus; Deus autem est lux immensa Beatos illuminans, affectum delectans, actusque omnes Sanctorum dirigens Tertiò est calidissimus: Deus autem suo calore omnia vivificat, purgat, animat; imo cum vult irascitur, punit, adurit. Quartò quia est levissimus; Deus autem in altissimis habitat. Quintò quia est simplicissimus, talis maximè est Deus. Hinc Persæ & alij ignem coluerunt quasi Deum.

SYMBOLUM 21.

Aqua etiam in tribus locis,

Super caelos, in aëre, terrâ.

Æqualem per aquas Triadem signare sit æquum,

Est aqua Grammaticis dicta quòd æqua fluit.

Tres pueri ad Triadis laudem Babylonis in igne

Invitant lymphas quæ super astra latent.

Æthere labuntur densis e nubibus imbres,
 Ipsa suas tellus arida volvit aquas.

SYMBOLUM 22.

Triplex cælorum motus,

Raptus, proprius, trepidationis.

Sidereos immota Trias quæ condidit axes
 Ter gemino cælos ordine, jussit agi.

(a) Corpora ab eo celeri sibi subdita cursu,

Raptat in hesperias mobile majus aquas;

(b) Tardiùs innato, & motu (c) trepidante rotantur;

Sic immota Trias motibus hisce patet.

(a) Primum mobile spatio 24. horarum movetur ab oriente in occidentem secum rapiens inferiores orbis. (b) Qui proprio motu moventur ab occidente in orientem, sed non omnes aequè velociter. (c) motus trepidationis est a meridie in septentrionem, & vice versa.

SYMBOLUM 23.

Tria ex Fontanâ Scaturigine,

Fons, rivo, flumen.

Perspicias claris ut imago liquoribus insit,
 Clarescit rivo, flumine, fonte, Trias.

Lymphidus excelsis fons rupibus exilit, inde

Defluit hic rivo, flumen utroque fluit.

Fons similis Patri: qui derivatur ab illo

Est Genitus, Flamen; quid nisi flumen erit?

SYMBOLUM 24.

Speculum Triforme.

SI Triadem speculo vis assimilare Triformi,
 Unicus in speculo vultus, imago triplex.

Gignitur

Gignitur in speculo se contemplantis imago ,

(a) Producit Verbum se specularando Pater.

Spiritus Ignipotens utriusque resultat amore ;

Hoc speculum , felix , si specularis , eris.

(a) Hinc Sap. 7. de Sapientiâ eternâ, id est. Filio dicitur : candor est lucis eterna, & speculum sine macula; quia Filius est Patris speculum, quod, in Filio tanquam in lymphidissimo speculo reluceat Patris gloria & majestas.

SYMBOLUM 25.

Triplex tempus ,

Præsens , præteritum , futurum.

Consilio Triadis tempus sapiente creatum ,
Quo volitante fluunt cuncta creata solo.

Præteritum, præsens , aut est aliquando futurum ,

Obsequio Triadis temporis ordo triplex.

Tempore præterito, præsentem, brevique futuro ,

Æternæ Triadis culmen adire datur.

SYMBOLUM 26.

Tria in candelâ ,

Cera , lychnus , ignis.

Est icon Triadis non infima cereus ardens :

Cera ambit lychnum , perficit ignis opus.

Quis ceræ cum stuppâ usus si dempseris ignem ?

Quid juvat in Genitum cum Genitore fides ?

Perfectam cupis esse fidem ? tribuantur honores

Personis unâ cum Deitate tribus.

SYMBOLUM 27.

Tria in arbore

Radix, ramus, fructus.

Cernis ut occultâ radice affurgat in auras,
 Explicet hinc ramos arbor & inde suos.
 Ex utroque vides gratos procedere fructus;
 Est Triadis, signum nobile, planta virens.
 Sit Genitor radix, Genitus sit ramus, utroque
 Fructus procedens Flamen, ut arbor, erit.

SYMBOLUM 28.

Tres partes navis,

Prora, carina, puppis.

Anterior pars prora ratis Patris esto figura,
 Principium rerum quis neget esse Patrem?
 Ipsa carina basis mali, non denotat illum;
 Qui Crucis in malo tot mala nostra tulit?
 Spiritus in puppi celsus sedet: o Petre! navis
 Ne tua mergatur Pneumatis aura facit.

N. Quod in navi gubernator, in curru auriga, in choro præcentor, in civitate lex, in exercitu imperator, hoc idem est in mundo Deus, nisi quod in illis principatus est laboriosus, conturbatus & anxius; in Deo facilis, ordinatus, tranquillus. Arist. seu author lib. de mundo ad Alex.

SYMBOLUM 29.

Tria sunt in ovo,

Cortex, albumen, vitellus.

Magna Trias parvo, benè si perpendis, in ovo est,
 Materies aliquid discolor ista notat.
 Est ovi cortex æterni symbolon ævi,
 Exiguo summus fulget in orbe Pater.

Virgi-

Virgineam Verbi carnem circumfluus humor
Indicat, & croceo Pncuma colore fluit.

SYMBOLUM 30.

Tres in speculo per reflexionem vultus.

Tres item soles aut, vultus in puteo; cùm tamen unicus sit.

IN speculo vultum si contemplere; reflexum
(Quod fors miraris) terque quaterque vides.

In puteo aut urnâ pariter tres inspice soles,
Quos sol oppositis exprimit unus aquis.

Extorquet natura suis sic obvia signis,
Supremæ Triados vique viâque fidem.

In divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. Est Theologicum axioma.

SYMBOLUM 31.

Tres soles in parelijs apparent & tamen unicus est sol.

OB radios quandoque vides in nube reflexos
Tres soles, verùm fallere sæpe solent.

Tres oculis parent, sol est tamen unicus author,
Aëreis figens lumina Phœbus aquis.

Est sol in trinis solaribus orbibus unus,
Tres subsistentes in Deitate pares.

SYMBOLUM 32.

Tres distincti colores in iride.

ASpicis imbriferos & pacti fœderis arcus;
Placatæ Triadis, symbola pacis habent.

Ordine digestos roranti in nube colores,
Tres lux opposito sole reflexa parit.

Personæ

Personæ variant, majestas unica Trinis,

Unica sic arcu lux tricolore micat.

Misticè juxta S. Amb. lib. de arcâ & Noë cap. 27. Iris est clementia Dei, quæ primò quasi arcus contentus, sed carens sagittâ, per aduersa quæ immittit, magis terrere vult, quàm ferire. Secundò Iris versicolor recreat, & imbres varios in terram effundit, ita facit & misericordia Dei. Tertiò Iris est semi-circulus in nostro hemi-sphærio tantû apparens: ita & Dei misericordia tantum apparet in hac vitâ, justitia verò in alterâ.

SYMB. 33. de eodem

Roriferis fulget tricolor sub nubibus arcus,
Cæruleus, viridis, purpureusque nitet.

Est ætas æterna Patris signata virenti,

Cæruleo in terris lividus ore Deus.

Ignæus at Flamen Divis qui pectora flammis

Purpurat, en rubeâ luce notatus Amor.

SYMBOLUM 34.

Tria sunt causa motûs sursum

Natura, violentia, artificium.

Decreto Triadis lectam super aëra sedem
Ignea nativâ vis levitate petit.

At lapis impressâ virtute per aëra fertur,

Arcu vim fundâ, vel sibi dante, manu.

Flaminis in puras manant ita flumina mentes,

Fons velut occultis exilit arte tubis.

SYMBOLUM 35.

Tres diei partes.

Auras lux oriens concentibus implet, & aures,

(a) Est veneranda Trias laudibus orta tuis.

Instructasque tuo lustrat quot munere mensas,
 Tot tibi lux grates dimidiata refert.
 Lux oritur jussuque tuo procedit eodem,
 Occidet, (b) at numquam laudibus orba tuis.

(a) Vespere, & mane, & meridie narrabo & annuntiabo laudem tuam, ps. 54. (b) juxta illud: benedicam Dominum in omni tempore. Et: in omnibus gratias agamus Deo. Hinc S. Aug. in psal. 132. laudat morem veterum, qui frequenter habebant in ore; Deo gratias. Etque se invicem salutabant: uti & D. Virginem. Obvios salutasse quidam tradunt.

SYMBOLUM 36.

Lacuna herba cui nomen trinitas,

Quod tria tantum folia producat.

SI propius Triadem mens est cognoscere, prodit
 Frondibus assurgens una Lacuna tribus.

Personas frondes proprio tres nomine, Numen
 Unum, signatus ramus & unus, habent.

Si foret hæreseon fex Arriana superstes,
 Inficias iret, vel dubitaret adhuc?

SYMBOLUM 37.

Oxalus gemma, teste Plinio l. 3. c. 37. unico momento tres distinctos colores dat conspiciendos. Ab uno latere apparet ignitus, & representat carbunculum. Ab altero rubicundus: oblique si videris, viridem smaragdum putabis.

ASpicis hunc trino lapidem fulgere colore,
 Quas jacet æthereâ fulgur ut arce faces.

Parte vibrans unâ, veluti carbunculus, ignes;
 Altera purpureo tota colore rubet.

Pars obliqua refert viridem fulgore smaragdum.

An non in Triadis condita gemma fidem?

S.Y.M.

(211)

SYMBOLUM 38.

Tria in latere

Aqua, argilla, ignis.

Non patitur Triadis, later hæc arcana latere,
Eruit e latebris, clariùs inde micant.

Constat aquâ later, argillâ, lapis ustus & igne:

Jam Monas atque Trias, quæ latuère, patent.

Arte rudi Nicolae doces, mollique labore

Arrianorum pectora dura domas.

N. S. Nicolaus in Concilio Nicæno contra Arrianos Trinitatem defendit arrepto latere dicens: tria in hoc diversa sunt; aqua, argilla, ignis, & non nisi unus later. &c.

SYMBOLUM 39.

Tres plicæ ejusdem vestis seu togæ.

Plurima terrigenæ sunt sensibus obvia nostris,
In quibus una Trias, tria Monasquæ datur.

Contemplare togam nostræ quæ molis amictus;

Unius & Trini symbolon hæcce Dei.

Trinus Personis, immultiplicatus in Esse,

sic eadem numero, sed tri-plicata, toga.

SYMBOLUM 40.

*Polium seu Tripolium, aliàs turbit, herba est in locis marinis nas-
cens quæ undâ alliduntur, colorem florum quotidie mutat, ma-
ne in candidum, meridie in purpureum, vespere in puniceum.*

Plin. lib. 27. cap. 7.

Magna Trias modicâ voluit sub fronde videri,
A Mauris Turbit nomen habere ferunt.

Candet

Candet ubi niveam sol tollit ab æquore frontem,
 Lucis, at hunc medio purpurat orbe, Pater.
 Puniceos sumit declivi lumine vultus,
 Firma Trias moto cuncta sub axe, movet,

SYMB. 41. de eodem.

Qualibet ut polium mutat ter luce colorem
 Fixa manens, variat tempora nostra, Trias.
 Esse, fuisse, fore, humanæ sunt tempora vitæ,
 Semper ut & Trino competit *Esse* Deo.
 Quod fuit, est, & erit, Triadis peragantur honori,
 Nil aliàs prodest esse, fuisse, fore.

SYMBOLUM 42.

Trimyxa, id est, lucerna tribus lucens ellychnijs

Quàm densis humana jacet mensmersa tenebris?
 His tamen arcendis ecce lucerna Trias.
 Hęc circum-rutilis defertur quaque caballis,
 Emicat in myxis unica flamma tribus.

Tot circumfusis erroribus atque tenebris

(a) Sis laterna viæ, Duxque trimyxa Trias.

(a) Non extinguatur in nocte lucerna mea, luceat semper, & ardeat, ut quemadmodum decet filium lucis, ambulem; & cum veneris ac pulsaveris, confestim aperiam tibi.

SYMBOLUM 43.

Triophthalmus Lapidus qui in Sicyoniâ nascitur, trium oculorum effigiem præ se ferens. Plin. lib. 37. cap. 11.

Ecce Triophthalmo Trias effigiata lapillo;
 Hic Sicyonio nascitur orbe lapis.

Tres oculi signent discrimina Personarum,

(a) Unio at unitas in Deitate refert.

¶ i

Non-

Nonne lapis triplici qui circumfulget ocello ;
Symbolon hic Triadis (b) cuncta videntis habet ?

(a) Lapis pretiosus. (b) sic ergo vive, inquit Seneca epist. 10. cum hominibus, tamquam Deus videat: loquere cum Deo, tamquam homines audiant. Et Clem. Alex. hac solum ratione fit, ut quis numquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimat.

SYMBOLUM 44.

Tres propagines in unâ vite, sicut Gen. 40. vidit Pincerna Pharaonis.

INvenit vitam (a) Ganymedes regius olim
In vite, (b) unde suam plurima turba necem.
Uva triplex vitis Triadis pia Viscera monstrat,
Justitiam pariter terna canistra notant.
Propago triplex unâ de vite resultat ;
Sic datur en unâ sub Deitate Trias.

(a) Ganymedes fuit formosissimus puer, quem poëta sinxerunt jussu Jovis in caelum ab aquilâ portatum, ut ei a caliculis esset. (b) Vinum esse venenum corporis & mentis, notat S. Ambr. lib. de Eliâ & Fejanio cap. 14.

SYMBOLUM 45.

Tria grana aurea quæ lilio certo innituntur.

(a) **I**N niveo quot grana vides flaventia flore
In Trini titulos discis amore Dei.
Est ut origo Pater, rerumque Creator amandus,
Principium cunctis e bonitate dedit.
Gnatus ceu animæ Reparator dignus amore,
Donum ceu omnis fonsque datorque boni.

(a) Lilia sunt triplicia, candida, rubentia, purpurea, & tribus interdum cubitis alta. Plin. lib. 20. cap. 5.

In lilijs si colorem spectes puritatem, si odorem suavitatem, si aureas intus virgulas Divinitatem intellige, inquit P. Claud. Aqua viva medit. in psal. 44.

Tria illa grana in concavo lilij, mysterio non carent. Et quia aurea, tres motus divini amoris, in virtute castitatis jugiter servandos innuunt. Amandus est Deus ut Creator, ut Redemptor, ut copiosissimus Remunerator. Bern. tres qualitates amoris Divini insinuat. Disce, inquit, amare Deum dulciter ne illectus, prudenter ne deceptus, fortiter ne oppressus ab amore Dei absterrearis ita Noster Pincharius Vest. Nupt. lib. 2. cap. 16.

Nota. Tria præcipua nomina quæ attribuuntur singulis personis. Prima vocatur Pater respectu Filij, Principium respectu Filij & Spiritus S. Ingenitus seu innascibilis quia non est ab alio. 2da Vocatur Filius respectu Patris, Verbum quia producit per intellectum, Imago quia vi suæ generationis est similis Patri producenti.

Tertia vocatur Spiritus, quia est amor per voluntatem a Patre & Filio spiratus, & ideo etiam vocatur Amor, & Donum, quia amor est id quod primò donatur, de quo latius Theologi. 1. p. Possent plura ex naturalibus petita hîc adferri, quæ etiam magis fortè accommodata forent; & simul Circum in sessionem divinarum Personarum repræsentarent. Cujusmodi sunt, si tria corpora per absolutam Dei potentiam ponantur in eodem loco, illa manebunt a se invicem distincta, & tamen se invicem penetrabunt. Item in eodem melle, vino, pomo &c. est color; odor, sapor, ita ut reciproce unum sit in alio.

Item

Item lumina trium candelarum possunt in eodem spatio se invicem permeare & tamen realiter distingui. Sed hisce modo supersedentes, aliàs fortè latius pertractanda, nobis aut alijs reservamus.

Coronis Elogiorum ternariorum ad

S.S.S. TRINITATEM.

ORigo rerum, terminus simul, Trias.
 Immensa virtus, summa Majestas Pater;
 Idea, Proles, Veritas, Verbum Patris;
 Communis Ardor, Nexus Amborum, Deus
 In Unitate Trinus, Unus in Tribus.
 Contemplor Unum, -fulgeo circum-Tribus;
 Supplex adoro dumque Tres, unà feror
 Pernix ad Unum. Fingo nil dispar ubi
 Totum est supremum. Nil hians ubi integrum
 Totum est. Abundè & affluens ubi nil egens.
 Nec superabundans in Tribus est, in singulis
 Nec imminutum. Par potestas in Tribus.
 Suprema Bonitas, Te quis o dignis queat
 Efferre Numen Laudibus, titulis, modis?
 A te creatum distat ens summo, magis,
 Seu increato, quàm vel umbra corporis
 A mole, nil ab ente. Vermiculi sumus,

Coram-